

การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ

The Development of Internal Quality Assurance System in Primary Schools under Office of Amnatcharoen Educational Service Area

นริศ เชื้ออ่ำ*

เฉลิมชัย วิโรจน์วรรณ, สมศักดิ์ คงเที่ยง**

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา พัฒนาและประเมินระบบการประกันคุณภาพ ภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ วิธีการศึกษาขั้นที่ 1 ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 261 คน ขั้นที่ 2 ศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประกันคุณภาพ จำนวน 20 คน ขั้นที่ 3 ศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญในเขต พื้นที่ จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม และสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัญหาการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับน้อย (2) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ มีระบบองค์ประกอบ ของระบบการประกันคุณภาพภายในมีความกลมกลืนกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีความเหมาะสมมากที่สุด (3)

ผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษอำนาจเจริญ ในภาพรวมมีความเหมาะสม ความ เป็นไปได้และการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพ โรงเรียน ประถมศึกษา

Abstract

This study is to study about the problem in quality assurance of Amnatcharoen Primary Educational, to develop and to evaluate Amnatcharoen Primary Educational Service Area Office. The study was divided into 3 stages. First, it was to study from 261 school administrators, teachers and chairpersons as the sample group. Second, it was to study from 20 quality assurance renaissance person. Third,

* นักศึกษาหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

** อาจารย์ที่ปรึกษา

it was to study from 21 quality assurance 21 experts in Amnatcharoen Primary Educational Service Area Office. The instrument used were a questionnaire and focus group discussion.

The results were concluded as follow:

(1) The problem in operating quality assurance in Prathomsuksa school were at low level. (2) The results of developing quality assurance system in Primary School under office of Amnatcharoen Educational Service Area had appropriate factors of the system harmonized with the empirical data at the most level. (3) The overall result of evaluating the system had appropriateness, possibility and usefulness at the most level.

Keywords: Development, Internal Quality Assurance System, Primary Schools

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดแนวนโยบายด้านการศึกษา ในมาตรา 80 (3) โดยมีข้อความว่า พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์อันเป็นประมุข (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. 2550: 23) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ในหมวดที่ 6 มาตรา 47 ได้ระบุ

ให้มีระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามกำหนดในกฎกระทรวง และมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก นอกจากนี้กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553 หมวด 1 ข้อ 3 ระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนามาตรฐานการศึกษาทุกระดับต้องประกอบด้วย การประเมินคุณภาพภายใน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และข้อ 4 ระบบการประกันคุณภาพภายนอกเพื่อรับรองมาตรฐานและมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับต้องประกอบด้วย การประเมินคุณภาพภายนอก และการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553. 2553: 23-24)

จากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ.2549-2551) ในระดับชาติ พบว่า ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมินจำนวน 20,534 แห่ง ได้รับการรับรอง จำนวน 16,188 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 78.81 ไม่รับรองจำนวน 4,346 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.16 (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: 2-3) นอกจากนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ มีโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 280 โรงเรียน ผลประเมินภายนอก รอบแรก มีโรงเรียนที่ได้มาตรฐานของสำนักงานรับรอง

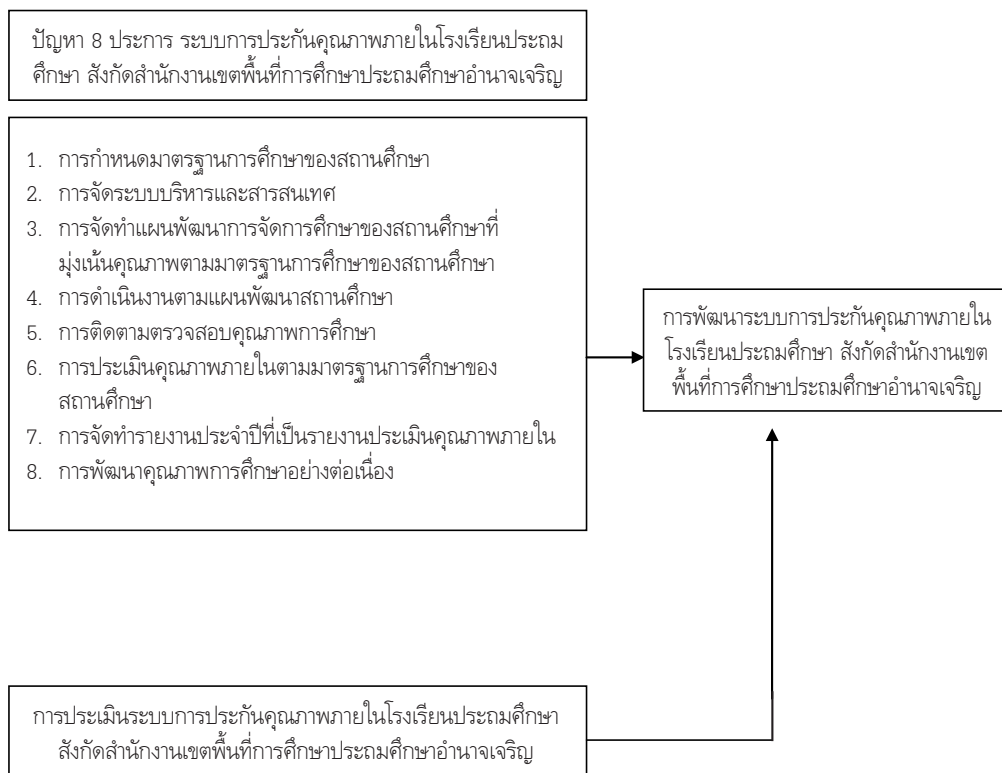
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จำนวน 81 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 30.80 โรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน จำนวน 182 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 69.20 ซึ่งโรงเรียนที่ได้รับการประเมินรอบแรก จำนวน 263 แห่ง และยังไม่ได้รับการประเมินอีก จำนวน 17 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 6.07 และผลการประเมินภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) พบว่าโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมิน จำนวน 258 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐานระดับดีมาก จำนวน 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 2.14 ได้รับการรับรองมาตรฐานระดับมาก จำนวน 192 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 68.17 รวมโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จำนวน 198 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 70.71 และโรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่ได้การรับรองมาตรฐาน จำนวน 82 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 29.18 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ. 2555: 1) จากการประเมินดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผลการประเมินภายนอกเป็นตัวชี้วัดว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมีปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คงเดช สมดี (2548: 121), สามารณ สีนา (2553: 132), วิฑูรย์ หนูขาว (2552: 89-92) พบว่า องค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา มีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ซึ่งผลการศึกษาคั้งนี้จะสามารถเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ
2. เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ
3. เพื่อประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ เขียนเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาการดำเนินการ
ประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประเภทศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ
มีดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร
สถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดอำนาจเจริญ
จำนวน 258 คน ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ
การศึกษา จำนวน 258 คน และประธานคณะกรรมการ
สถานศึกษา จำนวน 258 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 774
คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเปิดตาราง เครจซี
และมอร์แกน (Krejcie ; & Morgan. 1970: 608) จาก
ประชากรและใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-
stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน

261 คน แยกเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ
จำนวน 87 คน ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการ
ศึกษา จำนวน 87 คน และประธานคณะกรรมการสถาน
ศึกษา จำนวน 87 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม
เกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถม
ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อำนาจเจริญ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม
ให้กลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ จำนวน 87 แห่ง ๆ ละ 3 ชุด
รวมแบบสอบถามทั้งหมด 261 ชุด ได้กลับคืนมา จำนวน
249 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.40

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทาง
คอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่า
ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ

2.1 การวิเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ด้วยการวิเคราะห์ห่อ้งค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) โดยการประเมินความกลมกลืนของโมเดลแบบข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาพรวม (Overall Model Fit Measure) และประเมินความกลมกลืนของผลลัพธ์ในส่วนประกอบที่สำคัญของโมเดล (Component Fit Measure) ค่าดัชนีที่ใช้ในการวัดความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีดังนี้ ค่าไค-สแควร์ (Chi-square Statistic: X^2) สัดส่วนค่าสถิติไคสแควร์/ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ (X^2 / df) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) ดัชนีเปรียบเทียบความกลมกลืน (Comparative Fit Index: CFI) ดัชนีความกลมกลืนแบบประหยัด (Parsimony Goodness of Fit Index: PGFI) ดัชนีประเมินความกลมกลืนของโมเดลด้วยความเพียงพอของขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Critical N: CN) ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (Root Mean Square Residual: RMR) (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542: 53-55)

2.2 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยนำระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสม โดยการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 20 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างได้จากการคัดเลือกอย่างเจาะจง จากประชากร มีจำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางไปรษณีย์ จำนวน 20 ชุด ได้กลับคืนมาทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยคัดเลือกโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินภายนอกโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก 7 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนต้นแบบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ให้พิจารณาด้านความเหมาะสมความเป็นไปได้ และการใช้ประโยชน์ของระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

ผู้ประเมิน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ จำนวน 7 คน ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 7 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 21 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือ แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการใช้ประโยชน์ จำนวน 8 ด้าน 28 ตัวบ่งชี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานกรรมการสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($X = 2.11$, $S.D. = 1.09$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากปัญหามากไปหาน้อยมีดังนี้ การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน มีปัญหาน้อยที่สุด

2. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ มีดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่าโมเดลองค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ที่ได้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยภาพรวมพบว่า ค่าไคว์-สแควร์ (Chi-square) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P\text{-value} = 0.07$; ≥ 0.05) ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ รวมถึงดัชนี X^2/df มีค่าเท่ากับ 1.884 ซึ่งน้อยกว่า 2 ด้วย และเมื่อพิจารณาดัชนีกลุ่มที่กำหนดไว้ที่ระดับมากกว่าหรือเท่ากับ 0.90 พบว่า ดัชนีทุกตัวได้แก่ $GFI = 0.95$, $AGFI = 0.92$,

$NFI = 0.98$, $IFI = 0.99$, $CFI = 0.99$ ผ่านเกณฑ์ ดัชนี $PGFI = 0.61$ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือมากกว่า 0.50 ดัชนี $CN = 264.12$ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งควรมากกว่า 200 ส่วนดัชนีที่กำหนดไว้ที่ระดับไม่เกิน 0.08 พบว่า ดัชนี $RMSEA = 0.060$ และ $RMR = 0.040$

2.2 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($= 4.68$, $S.D. = 0.43$) เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบพบว่า การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ตามลำดับ

3. การประเมินของระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยภาพรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะตัวบ่งชี้ของระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ที่มีความซ้ำซ้อนกันและให้นำตัวบ่งชี้มาจัดลำดับใหม่ตามขั้นตอนที่เหมาะสมสรุปได้ดังนี้

3.1 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา

ของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ผู้รับผิดชอบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการกำหนดแนวทางวิธีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ 2) การกำหนดสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ 3) การกำหนดกลยุทธ์กำหนดผู้รับผิดชอบ กรอบเวลา ตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จและวิธีการประเมิน

3.2 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 1) การนำผลการกำกับนิเทศติดตามและประเมินผลมาใช้ปรับปรุงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน 2) สถานศึกษาได้มีการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอยู่เสมอ และ 3) การนำข้อมูลย้อนกลับจากผู้รับรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีมาส่งเสริมพัฒนาการดำเนินงานของระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน

3.3 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 1) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาโดยบุคลากรภายในสถานศึกษาและต้นสังกัด 2) การให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปกครอง และชุมชนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา และ 3) บุคลากรทุกคนทุกฝ่ายนำผลการตรวจสอบและทบทวนมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3.4 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 1) การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี 2) การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา และ 3) การรายงานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษาต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.5 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ความคาดหวังของผู้มีส่วน

เกี่ยวข้องในการกำหนดและพัฒนามาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน 2) การกำหนดและพัฒนามาตรฐานการศึกษา ระดับสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสมศ. 3) การเผยแพร่มาตรฐานการศึกษาแก่บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

3.6 การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษามีการประชุมวางแผน กำหนดเป้าหมาย ขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือ โดยวิเคราะห์ความสอดคล้องมาตรฐานสถานศึกษากับมาตรฐานที่ สมศ.กำหนด 2) กำหนดให้มีการประเมินคุณภาพการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนทุกระดับชั้น และ 3) คณะทำงานรวบรวมวิเคราะห์แปลผลและนำเสนอข้อมูลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างชัดเจนครอบคลุมทุกด้าน และรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

3.7 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) บุคลากรในสถานศึกษาได้ดำเนินงานตามกิจกรรม/ขั้นตอนของงาน/โครงการตลอดปี 2) การปฏิบัติการนิเทศภายในและกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี และ 3) ผู้รับผิดชอบมีการรายงานการปฏิบัติงานต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นระยะ

3.8 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ประกอบด้วย 1) การศึกษานโยบาย กฎระเบียบ แนวปฏิบัติ และแนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อนำมาวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ 2) การศึกษาความต้องการ ด้านคุณภาพการศึกษาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และ 3) การจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพในแต่ละปี

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คงเดช สมดี (2548: 121-122) วิทยุรย์ หนูขาว (2552: 89-92) พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารได้สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับบุคลากรในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในระบบประกันคุณภาพ และสามารถนำมาปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นับแต่เริ่มปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกได้เป็นอย่างดีมาก ทั้งในด้านการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร อาทิ การสร้างความตระหนักให้เห็นคุณค่าของการประกันคุณภาพการศึกษา (สามารถ สีนหา. 2553).

2. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า โมเดลองค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญที่ได้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ ครูผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา หลักสูตรและกิจกรรมของสถานศึกษา รวมทั้งสภาพแวดล้อมและการบริการปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

ตามที่ต้องการได้ คือ ครูซึ่งมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง 2 ส่วน คือ คุณภาพของตัวครูและคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลของครูคือ ครูที่ดี ต้องมีความรักศรัทธาในอาชีพ เมตตาและเอาใจใส่ลูกศิษย์ เป็นแบบอย่างที่ดีของลูกศิษย์ หมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับผู้ปกครองและชุมชนได้ดี (ทิภาวรรณ เลขวัฒน์. 2551) และสิ่งสำคัญที่สุดคือ ครูต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน (ถ่ายทอดความรู้และต่อยอดความรู้ให้ผู้เรียนได้) อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง หมั่นปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง (Sakura Fubuki. 2007) เพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการดำรงชีวิต มีบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างยั่งยืน พร้อมที่จะเจริญเติบโตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และเป็นที่ยอมรับของสังคมและประเทศชาติในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554: 3-8)

3. การประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษาคำนึงถึงหลักการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วม และการนำสู่การปฏิบัติได้จริง ตามระยะเวลา และเป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา จัดระบบและโครงสร้าง การวางแผนและการดำเนินงานตามแผนรวมทั้ง “สร้างจิตสำนึก” ให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็น “ความรับผิดชอบร่วมกัน” ของทุกคน (วรภัทร์ ภูเจริญ. 2544)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอำนาจเจริญ มีปัญหาน้อย สถานศึกษาควรนำข้อมูลสารสนเทศนี้ไปส่งเสริมระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนให้มีความเข้มแข็งขึ้น

1.2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอำนาจเจริญ มีความเหมาะสมมากที่สุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอำนาจเจริญ ควรนำข้อมูลสารสนเทศในการวิจัยนี้ ไปใช้พิจารณาวางแผนจัดระบบกลไกและกำหนดมาตรการ เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้สูงขึ้น

1.3 ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอำนาจเจริญ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษามากที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาควรนำแนวทางการวิจัยนี้ไปใช้ในการวางแผนบริหารจัดการศึกษา เพื่อ

ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยการกระบวนกรประกันคุณภาพภายใน ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับชุมชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา เช่น กิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพการศึกษา การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาความต้องการในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนากระบวนการ การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ในระดับการศึกษาของโรงเรียนที่แตกต่างกันคือ ระดับเล็ก ระดับกลาง ระดับใหญ่ เพื่อจะได้ข้อมูลสารสนเทศที่นำมาใช้ประโยชน์จากการศึกษา และนำมาประกอบการประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา ให้เอื้อประโยชน์ต่อโรงเรียนในการสร้างคุณภาพให้สูงขึ้น

บรรณานุกรม

กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553. (2553, 2 เมษายน).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 127 ตอนที่ 23 ก. หน้า 23-24.

คงเดช สมดี. (2548). การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ คบ. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย, ราชภัฏอุบลราชธานี.

ทิภาวรรณ เลขวัฒน์. (2551). **การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยวิธีการเทียบเคียงสมรรถนะ.** พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL) : **สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2550, 24 สิงหาคม). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก หน้า 23.

วิฑูรย์ หนูขาว. (2552). **ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2.** วิทยานิพนธ์ คบ. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย, ราชภัฏราชนครินทร์.

วรภัทร์ ภูเจริญ. (2544). **การประกันคุณภาพการศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สามารถ ลีนา. (2553). **การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3.** วิทยานิพนธ์ คบ. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ. (2555). **ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง.** อำนาจเจริญ: ฝ่ายส่งเสริมคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ.

Sakura Fubuki. (2007). **School monitoring and quality assurance in the New Zealand school system.**

Online. <http://www.springerlink.com/content/a161p2735ng83206/>